

Sygn. akt I PUNPP 4/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka (przewodniczący)

SSN Leszek Bielecki (sprawozdawca)

SSN Romuald Dalewski

w sprawie z odwołania A. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Łodzi
o zasiłek chorobowy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 15 marca 2023 r.,
skargi ubezpieczonej o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego
wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi
z dnia 25 marca 2019 r., sygn. akt VIII Ua 121/18,

**1. stwierdza, że wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi VIII Wydział
Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 25 marca 2019 roku,
sygn. akt VIII Ua 121/18 jest niezgodny z prawem;**

**2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział
w Łodzi na rzecz A. S. kwotę 240,00 zł (dwieście czterdzieści
złotych, zero groszy) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa
procesowego w postępowaniu ze skargi.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Łodzi VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 25 marca 2019 r., VIII Ua 121/18, po rozpoznaniu apelacji organu rentowego, zmienił wyrok Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi z 11 października 2018 r., X U 523/18, i oddalił odwołania A. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Łodzi z 7 maja 2018 r., 22 maja 2018 r., 19 lipca 2018 r., 31 lipca 2018 r., 9 sierpnia 2018 r. i 4 września 2018 r. odmawiających przyznania jej prawa do zasiłku chorobowego za okres od 1 kwietnia do 9 września 2018 r.

W sprawie tej ustalono, że odwołująca była zatrudniona na podstawie umowy zlecenia w firmie I. sp. z o.o. w Ł. od 6 listopada 2017 r. do 31 marca 2018 r., w ramach którego podlegała ubezpieczeniom społecznym z wyłączeniem dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego od 6 listopada 2017 r. Dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu w ramach powyższego zatrudnienia odwołująca podlegała w okresie od 1 stycznia do 31 marca 2018 r. (90 dni).

Odwołująca stała się niezdolna do pracy od 1 kwietnia 2018 r. i przebywała na zwolnieniu lekarskim nieprzerwanie do 26 sierpnia 2018 r.

Sąd pierwszej instancji uznał odwołania za zasadne. Wskazał, że zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 1732 ze zm., dalej jako „ustawa zasiłkowa”) ubezpieczony nabywa prawo do zasiłku chorobowego po upływie 90 dni nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego - jeżeli jest ubezpieczony dobrowolnie. Sąd Rejonowy podniósł nadto, że na mocy art. 7 ustawy zasiłkowej, zasiłek chorobowy przysługuje również osobie, która stała się niezdolna do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli niezdolność do pracy trwała bez przerwy co najmniej 30 dni i powstała nie później niż w ciągu 14 dni od ustania tytułu ubezpieczenia chorobowego lub nie później niż w ciągu 3 miesięcy od ustania tytułu ubezpieczenia chorobowego - w razie choroby zakaźnej, której okres wylegania jest dłuższy niż 14 dni, lub innej choroby, której objawy chorobowe ujawniają się po okresie dłuższym niż 14 dni od początku choroby. W związku z powyższym Sąd ten uznał, że zasiłek chorobowy, przysługujący po ustaniu tytułu ubezpieczenia

chorobowego, jest świadczeniem o charakterze wyjątkowym - udzielanym po ustaniu okresu objętego składką na ubezpieczenie oraz bez ekwiwalentu w tej składce.

Dodatkowo wskazał, stosownie do treści art. 13 ust. 1 i 2 ustawy zasiłkowej, że zasiłek chorobowy z tytułu niezdolności do pracy powstałej w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego, jak i z tytułu niezdolności do pracy powstałej po ustaniu tytułu ubezpieczenia nie przysługuje za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli osoba niezdolna do pracy ma ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy; kontynuuje działalność zarobkową lub podjęła działalność zarobkową stanowiącą tytuł do objęcia obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym albo zapewniającą prawo do świadczeń za okres niezdolności do pracy z powodu choroby; nie nabyła prawa do zasiłku w czasie ubezpieczenia, w przypadkach określonych w art. 4 ust. 1; jest uprawniona do zasiłku dla bezrobotnych, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego lub nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego; podlega obowiązkowo ubezpieczeniu społecznemu rolników określonego w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników. Wskazał nadto, że zasiłek chorobowy nie przysługuje za okres niezdolności do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli ubezpieczenie to ustało po wyczerpaniu prawa do zasiłku chorobowego (art. 13 ust. 2 ustawy zasiłkowej).

W ocenie Sądu Rejonowego bezspornym w sprawie jest, że w ramach zawartej umowy zlecenia ubezpieczona podlegała dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od 1 stycznia do 31 marca 2018 r., tj. przez okres 90 dni, tytuł ubezpieczenia chorobowego ustał z dniem 31 marca 2018 r., a z dniem 1 kwietnia 2018 r. ubezpieczona stała się niezdolna do pracy i przebywała na zwolnieniu lekarskim nieprzerwanie do 26 sierpnia 2018 r. Zatem niezdolność do pracy nastąpiła w okresie ochronnym, to jest nie później niż 14 dni od ustania tytułu ubezpieczenia chorobowego, niezdolność ta trwała co najmniej 30 dni, była do tego nieprzerwana, a zatem odwołująca spełnia wszystkie pozostałe wymagania do przyznania jej prawa do zasiłku chorobowego. Sąd wskazał przy tym, że brak jest jakichkolwiek podstaw to twierdzenia, że odwołująca musiałaby pozostawać w

ubezpieczeniu dodatkowy dzień, jak twierdził organ rentowy, aby nabyć prawo do zasiłku chorobowego.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pełnomocnik organu rentowego, zaskarżając go w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie prawa materialnego, a w szczególności art. 13 ust. 1 pkt 3 i art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy zasiłkowej przez niewłaściwe zastosowanie oraz błędną wykładnię przepisów i ustalenie, że odwołująca nabyła prawo do zasiłku chorobowego po ustaniu ubezpieczenia chorobowego. Wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołań.

Sąd Okręgowy uznał, że apelacja zasługuje na uwzględnienie. Przyznał rację organowi rentowemu, że rozstrzygnięcie przez Sąd Rejonowy sporu o prawo do zasiłku chorobowego w niniejszej sprawie powinno nastąpić na podstawie powiązanych ze sobą zasad wynikających z prawidłowego zastosowania obu przytoczonych przepisów, a nie tylko przy wzięciu pod uwagę normy z art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy zasiłkowej określającej wyłącznie wymagany okres pozostawania w ubezpieczeniu, który musi upłynąć, zanim powstanie prawo do świadczenia. Innymi słowy - okres karencyjny, służy po to, aby dopiero po jego zakończeniu można było nabyć uprawnienia, a nie w trakcie jego trwania np. w ostatnim dniu tego okresu. Zdaniem Sądu Okręgowego - skoro ubezpieczony nie nabywa prawa do zasiłku chorobowego, jeżeli nie upłynie tzw. okres wyczekiwania, to tym bardziej byłemu ubezpieczonemu nie przysługuje omawiane świadczenie po ustaniu tytułu ubezpieczenia.

W ocenie Sądu odwoławczego odwołująca, podlegająca wcześniej dobrowolnie równo 90-dniowemu ubezpieczeniu chorobowemu z tytułu umowy zlecenia, nie nabyła więc prawa do zasiłku chorobowego w okresie tego ubezpieczenia (do dnia 31 marca 2018 r.). Tym samym wyłączone jest jej prawo do spornego świadczenia po ustaniu ubezpieczenia (od 1 kwietnia 2018 r.).

Skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w całości złożyła odwołująca, wskazując art. 4 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 7 i art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy zasiłkowej jako przepisy prawa, z którymi zaskarżony wyrok jest niezgodny. Wniosła o stwierdzenie, że zaskarżony wyrok jest niezgodny z art. 4 ust. 1 pkt 2, art. 7 i art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy zasiłkowej oraz

zasądzenie od organu rentowego na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Ponadto wskazała, że wskutek wydania zaskarżonego wyroku poniosła szkodę w wysokości 7.650 zł oraz, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe bowiem brak jest ustawowej podstawy do złożenia skargi o wznowienie postępowania, ponadto zaskarżony wyrok nie podlegał zaskarżeniu skargą kasacyjną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem zaskarżonego wyroku okazała się zasadna.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 2022 r., poz. 1732, ze zm.), ubezpieczony nabywa prawo do zasiłku chorobowego po upływie 90 dni nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego - jeżeli jest ubezpieczony dobrowolnie. Natomiast odpowiednio do art. 7 tej ustawy, zasiłek chorobowy przysługuje również osobie, która stała się niezdolna do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli niezdolność do pracy trwała bez przerwy co najmniej 30 dni i powstała: nie później niż w ciągu 14 dni od ustania tytułu ubezpieczenia chorobowego; nie później niż w ciągu 3 miesięcy od ustania tytułu ubezpieczenia chorobowego - w razie choroby zakaźnej, której okres wylegania jest dłuższy niż 14 dni, lub innej choroby, której objawy chorobowe ujawniają się po okresie dłuższym niż 14 dni od początku choroby. Stosownie zaś do art. 13 ust. 1 i ust. 2 tejże samej ustawy, zasiłek chorobowy z tytułu niezdolności do pracy powstałej w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego, jak i z tytułu niezdolności do pracy powstałej po ustaniu tytułu ubezpieczenia nie przysługuje za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli osoba niezdolna do pracy: ma ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy; kontynuuje działalność zarobkową lub podjęła działalność zarobkową stanowiącą tytuł do objęcia obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym albo zapewniającą prawo do świadczeń

za okres niezdolności do pracy z powodu choroby; nie nabyła prawa do zasiłku w czasie ubezpieczenia, w przypadkach określonych w art. 4 ust. 1; jest uprawniona do zasiłku dla bezrobotnych, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego, rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego lub nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego; podlega obowiązkowo ubezpieczeniu społecznemu rolników określonemu w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników. Zasiłek chorobowy nie przysługuje za okres niezdolności do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli ubezpieczenie to ustało po wyczerpaniu prawa do zasiłku chorobowego.

Skarga w rozpoznawanej sprawie była oparta o zarzuty naruszenia wskazanych wyżej przepisów ustawy świadczeniowej przez Sąd Okręgowy w Łodzi.

W sprawie wskazać należy na prawidłowość orzekania w sprawie przez Sąd Rejonowy dla Łodzi-Sródmieścia. W wyroku tego Sądu prawidłowo oceniono regulacje przywołanych wyżej przepisów dla rozpoznania sprawy. Zdaniem tego Sądu, niezdolność do pracy ubezpieczonej nastąpiła w okresie ochronnym, czyli nie później niż 14 dni od ustania tytułu ubezpieczenia chorobowego, poza tym, niezdolność ta trwała co najmniej 30 dni i była nieprzerwana. Dlatego też skarżąca spełnia wszystkie wymagania do przyznania jej prawa do zasiłku chorobowego. Sąd *meriti*, w odróżnieniu od stanowiska organu rentowego zaznaczył, że nie zaistniały okoliczności negatywne wymienione w art. 13 ust. 1 pkt 3 przywołanej wyżej ustawy świadczeniowej. Sąd *meriti* podniósł, że regulacja z art. 13 ust. 1 pkt w kontekście wskazanego w tym przepisie art. 4 ust. 1 tej ustawy dotyczy braku okresu wyczekiwania, gdy przed ustaniem ubezpieczenia nie został spełniony warunek pozostawania w okresie ubezpieczenia przez 90 dni. Dlatego też, w ocenie Sądu, jeżeli przed ustaniem ubezpieczenia nie został spełniony warunek okresu wyczekiwania, czyli okres ubezpieczenia był krótszy niż 90 dni to prawo do zasiłku nie przysługuje. W rozpoznawanej sprawie natomiast warunek tzw. wyczekiwania został spełniony. Ponadto, w ocenie Sądu brak jest jakichkolwiek podstaw do twierdzenia, że ubezpieczona musiałaby pozostawać w ubezpieczeniu jeszcze dodatkowy dzień aby nabyć prawo do zasiłku chorobowego. W świetle powyższego zatem brak było podstaw do odmowy przyznania ubezpieczonej wnioskowanego świadczenia zasiłkowego.

Sąd odwoławczy natomiast zgodził się ze stanowiskiem apelującego organu rentowego, że prawo do zasiłku chorobowego w niniejszej sprawie winno nastąpić na podstawie powiązanych ze sobą zasad wynikających z prawidłowego zastosowania przepisu art. 13 ust. 1 pkt 3, biorąc pod uwagę normę z art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy zasiłkowej. W związku z tym Sąd odwoławczy zaprezentował stanowisko, w rozumieniu którego, skoro ubezpieczona nie nabywa prawa do zasiłku chorobowego, jeżeli nie upłynie okres tzw. wyczekiwania, to tym bardziej byłemu ubezpieczonemu (ubezpieczonej) nie przysługuje wnioskowane świadczenie w postaci zasiłku chorobowego za wskazany okres.

Przystępując do analizy rozpoznawanej sprawy, można zgodzić się i podzielić twierdzenia skargi, zgodnie z którymi, prawo do świadczeń z tytułu choroby uzależnione jest od przebycia okresu wyczekiwania, czyli odbycia stażu ubezpieczenia wymaganego do uzyskania prawa do świadczeń. Zgodnie z art. 7 ustawy zasiłkowej zasiłek chorobowy przysługuje również osobie, która stała się niezdolna do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli niezdolność do pracy trwała bez przerwy co najmniej 30 dni i powstała po pierwsze nie później niż w ciągu 14 dni od ustania tytułu ubezpieczenia chorobowego a po drugie nie później niż w ciągu 3 miesięcy od ustania tytułu ubezpieczenia chorobowego - w razie choroby zakaźnej, której okres wylegania jest dłuższy niż 14 dni, lub innej choroby, której objawy chorobowe ujawniają się po okresie dłuższym niż 14 dni od początku choroby. Natomiast, zgodnie z art. 13 ust. 1 pkt 3 zasiłek chorobowy z tytułu niezdolności do pracy powstałej w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego, jak i z tytułu niezdolności do pracy powstałej po ustaniu tytułu ubezpieczenia nie przysługuje za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli osoba niezdolna do pracy nie nabyła prawa do zasiłku w czasie ubezpieczenia w przypadkach określonych w art. 4 ust. 1 ustawy zasiłkowej. Bezspornym jest, że w ramach zawartej umowy zlecenia skarżąca podlegała dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od 1.01.2018 r. do 31.03.2018 r., to jest przez 90 dni. Tytuł ubezpieczenia chorobowego ustał z dniem 31.03.2018 r., a z dniem 1.04.2018 r. skarżąca stała się niezdolna do pracy i przebywała na zwolnieniu lekarskim nieprzerwanie do dnia 9.09.2018 r. Tym samym, niezdolność do pracy skarżącej nastąpiła nie później niż 14 dni od ustania tytułu ubezpieczenia

chorobowego i trwała nieprzerwanie przez co najmniej 30 dni. Nie zachodzą na gruncie niniejszej sprawy negatywne przesłanki określone w art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy zasiłkowej. Zdaniem skarżącej, zasiłek chorobowy po ustaniu zatrudnienia przysługuje tylko tym osobom, którym podczas ubezpieczenia chorobowego upłynął okres wyczekiwania. Okres wyczekiwania u skarżącej wynosił dokładnie 90 dni i został spełniony przed ustaniem ubezpieczenia. Od dnia 1.04.2018 r. do dnia 9.09.2018 r. skarżąca stała się niezdolna do pracy. W związku z tym, nie można się zgodzić ze stanowiskiem Sądu II instancji, że skarżąca miała możliwość nabycia prawa do zasiłku chorobowego dopiero po 91 dni ubezpieczenia to jest w dniu 2.04.2018 r. Oczywistym jest, że 31.03.2018 r. był właśnie 90 dniem obowiązkowego wyczekiwania, to jest podlegania ubezpieczeniu. A zatem od następnego dnia to jest od dnia 1.04.2018 r. skarżąca mogła już nabyć prawo do zasiłku chorobowego bądź to pozostając w ubezpieczeniu, bądź jak to miało w niniejszej sprawie na zasadach szczególnych przewidzianych w art. 7 ustawy zasiłkowej. Brak jest jakichkolwiek podstaw do twierdzenia, że skarżąca musiałaby pozostawać w ubezpieczeniu jeszcze dodatkowy dzień, jak chciał ZUS a jak orzekł Sąd II instancji, czyli 91 dzień ubezpieczenia tj. 2.04.2018 r. Nabycie prawa do zasiłku chorobowego nastąpiło z dniem 1.04.2018 r. bowiem został spełniony warunek pozostawania przez ubezpieczoną w okresie ubezpieczenia przez 90 dni. Bezsprzecznie z upływem 90 dnia, a co miało miejsce w niniejszej sprawie w dniu 31.03.2018 r. skarżąca nabyła prawo do zasiłku chorobowego na podstawie art. 7 przy uwzględnieniu art. 13 ustawy zasiłkowej.

W tym miejscu podnieść należy, że argumentacja skargi słusznie podniosła, a co uwzględnił również w swoim wyroku Sąd I instancji treść art. 7 ustawy świadczeniowej, który jest kluczowy dla rozpoznawanej sprawy. Przepis tego artykułu posiada walor znaczący i jest wyjątkiem od ogólnej reguły, którego nie zauważył i nie uwzględnił w swoim orzeczeniu Sąd odwoławczy. W świetle art. 7 bowiem, w kontekście rozpoznawanej sprawy, zasiłek chorobowy jest świadczeniem udzielanym po ustaniu okresu objętego składką ubezpieczeniową, bez ekwiwalentu w tej składce, przysługującym z tytułu spełnienia się ryzyka określonego jako niezdolność do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia, co miało miejsce w niniejszej sprawie. Zgodzić się należy zatem z powołanym przez Sąd I

instancji wyrokiem Sądu Najwyższego z 12 czerwca 2002 r. w sprawie III UZP 4/02 (OSNAPiUS 2002 nr 24, poz. 601). W tym względzie również można wskazać na wyrok Sądu Najwyższego z 28 listopada 2019 r., sygn. akt I UK 269/18, zgodnie z którym, zasiłek chorobowy przysługuje osobie, która stała się czasowo niezdolna do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli nieprzerwanie podlegała obowiązkowo temu ubezpieczeniu przez 30 dni, a nie przez co najmniej 31 dni (art. 7 w związku z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 870 z późn. zm.) – OSNP 2020 nr 12, poz. 143.

W sprawie również została wykazana szkoda majątkowa w wysokości 7.650,00 zł wynikająca z odmowy przyznania zasiłku chorobowego za wskazany okres decyzjami organu rentowego oraz skarżonym wyrokiem.

Biorąc powyższe pod uwagę, orzeczono jak w sentencji.

ał